

Vijeće
Europske unije

**Bruxelles, 2. kolovoza 2016.
(OR. en)**

9787/16

**Međuinstitucijski predmet:
2016/0112 (NLE)**

**COASI 118
ASIE 43
NZ 3
POLGEN 48**

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: Sporazum o partnerstvu o odnosima i suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Novog Zelanda, s druge strane

SPORAZUM O PARTNERSTVU
O ODNOSIMA I SURADNJI
IZMEĐU EUROPSKE UNIJE
I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, S JEDNE STRANE,
I NOVOG ZELANDA, S DRUGE STRANE

EUROPSKA UNIJA, dalje u tekstu „Unija“,

i

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BUGARSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,

FRANCUSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA HRVATSKA,

TALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPAR,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

MAĐARSKA,

REPUBLIKA MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AUSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA,

UJEDINJENA KRALJEVINA VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE,

države članice Europske unije, dalje u tekstu „države članice”,

s jedne strane, i

NOVI ZELAND,

s druge strane,

dalje u tekstu „stranke”,

UZIMAJUĆI U OBZIR svoje zajedničke vrijednosti te bliske povijesne, političke, gospodarske i kulturne veze,

POZDRAVLJAJUĆI napredak postignut u razvoju svojih uzajamno korisnih odnosa od donošenja Zajedničke deklaracije o odnosima i suradnji između Europske unije i Novog Zelanda 21. rujna 2007.,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost ciljevima i načelima Povelje Ujedinjenih naroda („Povelja UN-a”) te jačanju uloge Ujedinjenih naroda („UN”),

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost demokratskim načelima i ljudskim pravima kako su utvrđeni u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i drugim odgovarajućim međunarodnim instrumentima u području ljudskih prava, kao i načelima vladavine prava i dobrog upravljanja,

PRIZNAJUĆI osobitu predanost vlade Novog Zelanda načelima Ugovora iz Waitangija,

NAGLAŠAVAJUĆI sveobuhvatnu prirodu svojeg odnosa i važnost uspostave usklađenog okvira za promicanje razvoja tog odnosa,

IZRAŽAVAJUĆI zajedničku volju da svoje odnose izgrade u pojačano partnerstvo,

POTVRĐUJUĆI svoju želju da intenziviraju i razviju svoj politički dijalog i suradnju,

ODLUČNI DA učvrste, prodube i diversificiraju suradnju u područjima od obostranog interesa, na bilateralnoj, regionalnoj i globalnoj razini te radi obostrane koristi,

PREPOZNAJUĆI potrebu za pojačanom suradnjom u području pravde, slobode i sigurnosti,

PREPOZNAJUĆI svoju želju za promicanjem održivog razvoja u njegovoj gospodarskoj, društvenoj i ekološkoj dimenziji,

NADALJE PREPOZNAJUĆI svoj zajednički interes u promicanju uzajamnog razumijevanja i snažnih neposrednih međuljudskih kontakata, među ostalim putem turizma i recipročnih dogovora kojima se mladima omogućuje da posjećuju druge zemlje te da ondje studiraju i rade, kao i putem drugih kratkoročnih posjeta,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju snažnu predanost promicanju gospodarskog rasta, globalnog ekonomskog upravljanja, financijske stabilnosti i djelotvornog multilateralizma,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI svoju predanost suradnji u promicanju međunarodnog mira i sigurnosti,

NADOVEZUJUĆI SE na sporazume sklopljene između Unije i Novog Zelanda, posebno u odnosu na upravljanje krizama, znanost i tehnologiju, usluge zračnog prijevoza, postupke ocjene sukladnosti i sanitarne mjere,

NAPOMINJUĆI da, ako stranke u okviru ovog Sporazuma odluče sklopiti posebne sporazume u području slobode, sigurnosti i pravde koje Unija treba sklapati u skladu s dijelom III. glavom V. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, odredbe takvih budućih sporazuma ne bi obvezivale Ujedinjenu Kraljevinu i/ili Irsku, osim ako Unija, istodobno s Ujedinjenom Kraljevinom i/ili Irskom u pogledu njihovih prethodnih bilateralnih odnosa, obavijesti Novi Zeland o tome da su takvi sporazumi postali obvezujući za Ujedinjenu Kraljevinu i/ili Irsku kao dio Unije u skladu s Protokolom br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde priloženom Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije. Isto tako, sve naknadne unutarnje mjere Unije koje treba donijeti u skladu s gore navedenom glavom V. radi provedbe ovog Sporazuma ne bi obvezivale Ujedinjeno Kraljevstvo i/ili Irsku, osim ako su dostavili obavijest da žele sudjelovati u tim mjerama ili ih prihvatiti u skladu s Protokolom br. 21. Napominjući i da bi takvi budući sporazumi ili takve naknadne unutarnje mjere Unije bile obuhvaćene Protokolom br. 22 o stajalištu Danske priloženom navedenim Ugovorima,

SPORAZUMJELI SU SE KAKO SLIJEDI:

GLAVA I.

OPĆE ODREDBE

ČLANAK 1.

Svrha Sporazuma

Svrha je ovog Sporazuma uspostaviti pojačano partnerstvo između stranaka te produbiti i pojačati suradnju u pitanjima od obostranog interesa, odražavajući pritom zajedničke vrijednosti i zajednička načela, među ostalim intenziviranjem dijaloga na visokoj razini.

ČLANAK 2.

Temelj suradnje

1. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost demokratskim načelima, ljudskim pravima i temeljnim slobodama te vladavini prava i dobrom upravljanju.

Poštovanje demokratskih načela, ljudskih prava i temeljnih sloboda kako su utvrđeni u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i drugim odgovarajućim međunarodnim instrumentima u području ljudskih prava te načela vladavine prava temelj je domaćih i međunarodnih politika obiju stranaka i predstavlja ključan element ovog Sporazuma.

2. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost Povelji UN-a i zajedničkim vrijednostima koje su u njoj izražene.
3. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost promicanju održivog razvoja i rasta u svim njegovim dimenzijama, doprinošenju postizanju međunarodno usuglašanih razvojnih ciljeva i suradnji radi suočavanja s globalnim ekološkim izazovima, uključujući klimatske promjene.
4. Stranke naglašavaju svoju zajedničku predanost sveobuhvatnoj prirodi svojih bilateralnih odnosa te proširenju i produbljivanju tih odnosa, među ostalim sklapanjem posebnih sporazuma ili dogovora.
5. Provedba ovog Sporazuma temelji se na načelima dijaloga, međusobnog poštovanja, ravnopravnog partnerstva, konsenzusa i poštovanja međunarodnog prava.

ČLANAK 3.

Dijalog

1. Stranke su suglasne pojačati svoj redoviti dijalog u svim područjima obuhvaćenima ovim Sporazumom s ciljem ispunjavanja njegove svrhe.
2. Dijalog između stranaka odvija se s pomoću kontakata, razmjena i savjetovanja na svim razinama, a posebno u obliku:
 - (a) sastanaka na razini čelnika koji se održavaju redovito kad god to stranke smatraju potrebnim;

- (b) savjetovanja i posjeta na ministarskoj razini koji se održavaju u prigodama i na mjestima koje odrede stranke;
- (c) savjetovanja na razini ministara vanjskih poslova koja se održavaju redovito, ako je moguće godišnje;
- (d) sastanaka na razini viših službenika radi savjetovanja o pitanjima od obostranog interesa ili brifinga i suradnje u pogledu glavnih kretanja na domaćoj i međunarodnoj razini;
- (e) sektorskih dijaloga o pitanjima od zajedničkog interesa; i
- (f) razmjena izaslanstava između Europskog parlamenta i parlamenta Novog Zelanda.

ČLANAK 4.

Suradnja u regionalnim i međunarodnim organizacijama

Stranke se obvezuju surađivati razmjenom stajališta o pitanjima povezanim s politikama koja su od obostranog interesa i, prema potrebi, dijeljenjem informacija o stajalištima u regionalnim i međunarodnim forumima te organizacijama.

GLAVA II.

POLITIČKI DIJALOG I SURADNJA U PITANJIMA VANJSKE POLITIKE I SIGURNOSTI

ČLANAK 5.

Politički dijalog

Stranke su suglasne pojačati svoj redoviti politički dijalog na svim razinama, posebno s ciljem rasprave o pitanjima od zajedničkog interesa obuhvaćenima ovom glavom te jačanja zajedničkog pristupa međunarodnim pitanjima. Stranke su suglasne da za potrebe ove glave pojam „politički dijalog” znači razmjene i savjetovanja, bilo službena ili neslužbena, na bilo kojoj razini vlasti.

ČLANAK 6.

Predanost demokratskim načelima, ljudskim pravima i vladavini prava

U interesu unapređenja zajedničke predanosti stranaka demokratskim načelima, ljudskim pravima i vladavini prava stranke su suglasne:

- (a) promicati osnovna načela u pogledu demokratskih vrijednosti, ljudskih prava i vladavine prava, među ostalim u multilateralnim forumima; i

- (b) surađivati i usklađivati se, prema potrebi, pri praktičnom unapređivanju demokratskih načela, ljudskih prava i vladavine prava, među ostalim u trećim zemljama.

ČLANAK 7.

Upravljanje krizama

Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost promicanju međunarodnog mira i sigurnosti, među ostalim Sporazumom između Novog Zelanda i Europske unije o uspostavi okvira za sudjelovanje Novog Zelanda u operacijama Europske unije za upravljanje krizama potpisanim u Bruxellesu 18. travnja 2012.

ČLANAK 8.

Suzbijanje širenja oružja za masovno uništenje

1. Stranke smatraju da širenje oružja za masovno uništenje i sredstava njihove isporuke državnim i nedržavnim akterima predstavlja jednu od najvećih prijetnji međunarodnome miru i sigurnosti. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost poštovanju i potpunoj provedbi na nacionalnoj razini svojih postojećih obveza u okviru međunarodnih ugovora i sporazuma o razoružanju i neširenju oružja te drugih odgovarajućih međunarodnih obveza. Stranke su suglasne surađivati i pridonositi suzbijanju širenja oružja za masovno uništenje i sredstava njihove isporuke. Stranke su suglasne da ova odredba predstavlja ključan element ovog Sporazuma.

2. Stranke su nadalje suglasne surađivati i pridonositi sprečavanju širenja oružja za masovno uništenje i sredstava njihove isporuke:
 - (a) poduzimanjem koraka, prema potrebi, za potpisivanje i ratifikaciju svih ostalih odgovarajućih međunarodnih instrumenata te za pristup tim instrumentima i njihovu potpunu provedbu;
 - (b) održavanjem djelotvornog sustava nacionalne kontrole izvoza kojim se kontrolira izvoza i provoz robe povezane s oružjem za masovno uništenje, koji uključuje kontrolu krajnje uporabe tehnologija dvojne namjene povezanih s oružjem za masovno uništenje te obuhvaća djelotvorne sankcije za kršenja kontrole izvoza.
3. Stranke su suglasne uspostaviti redoviti politički dijalog o tim pitanjima.

ČLANAK 9.

Malo i lako oružje

1. Stranke prepoznaju da nezakonita proizvodnja, prijenos i promet malog i lakog oružja, uključujući streljivo za to oružje kao i njihovo pretjerano gomilanje, loše upravljanje njima, nedostatan osigurane zalihe i nekontrolirano širenje i dalje predstavljaju ozbiljnu prijetnju međunarodnom miru i sigurnosti.

2. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost poštovanju i u potpunoj provedbi svojih obveza da djeluju protiv nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, uključujući streljivo za to oružje, u okviru postojećih međunarodnih sporazuma i rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda („VSUN”), kao i svojih obveza u okviru drugih međunarodnih instrumenata koji se primjenjuju u ovom području, kao što je Akcijski program UN-a za sprečavanje, suzbijanje i iskorjenjivanje nezakonite trgovine malim i lakim oružjem u svim njezinim aspektima.

3. Stranke se obvezuju surađivati i osigurati koordinaciju i komplementarnost svojih napora u suzbijanju nezakonite trgovine malim i lakim oružjem, uključujući streljivo za to oružje, na globalnoj, regionalnoj, subregionalnoj i nacionalnoj razini te su su suglasne uspostaviti redoviti politički dijalog o tim pitanjima.

ČLANAK 10.

Međunarodni kazneni sud

1. Stranke ponovno potvrđuju da najteža kaznena djela koja se odnose na međunarodnu zajednicu kao cjelinu ne bi smjela ostati nekažnjena te da bi trebalo osigurati njihov progon mjerama na domaćoj ili međunarodnoj razini, među ostalim putem Međunarodnog kaznenog suda.

2. Promicanjem jačanja mira i međunarodne pravde stranke ponovno potvrđuju svoju odlučnost da:

(a) poduzmu korake za provedbu Rimskog statuta Međunarodnog kaznenog suda („Rimski statut”) i, prema potrebi, povezanih instrumenata;

- (b) dijele iskustva s regionalnim partnerima u donošenju pravnih prilagodbi potrebnih radi omogućivanja ratifikacije i provedbe Rimskog statuta; i
- (c) surađuju na ostvarivanju cilja univerzalnosti i cjelovitosti Rimskog statuta.

ČLANAK 11.

Suradnja u borbi protiv terorizma

1. Stranke ponovno potvrđuju važnost borbe protiv terorizma uz potpuno poštovanje vladavine prava, međunarodnog prava, posebno Povelje UN-a i odgovarajućih rezolucija VSUN-a, prava u području ljudskih prava, izbjegličkog prava i međunarodnog humanitarnog prava.
2. Unutar tog okvira i uzimajući u obzir Globalnu strategiju UN-a za borbu protiv terorizma sadržanu u Rezoluciji Opće skupštine UN-a 60/288 od 8. rujna 2006. stranke su suglasne surađivati u sprečavanju i uništavanju terorizma, osobito kako slijedi:
 - (a) u okviru potpune provedbe rezolucija VSUN-a 1267, 1373 i 1540 te ostalih rezolucija UN-a i međunarodnih instrumenata koji se primjenjuju;
 - (b) razmjenom informacija o terorističkim skupinama i njihovim mrežama potpore u skladu s međunarodnim i nacionalnim pravom koje se primjenjuje;

- (c) razmjenom stajališta o:
 - i. sredstvima i metodama koji se upotrebljavaju za borbu protiv terorizma, među ostalim u tehničkim područjima i u području osposobljavanja;
 - ii. sprečavanju terorizma; i
 - iii. najboljim praksama u pogledu zaštite ljudskih prava u borbi protiv terorizma;
 - (d) suradnjom s ciljem jačanja međunarodnog konsenzusa o borbi protiv terorizma i njezinu normativnom okviru te radom na što bržem postizanju sporazuma o Sveobuhvatnoj konvenciji o međunarodnom terorizmu kako bi se dopunili postojeći instrumenti UN-a za borbu protiv terorizma; i
 - (e) promicanjem suradnje među državama članicama UN-a s ciljem djelotvorne provedbe Globalne strategije UN-a za borbu protiv terorizma svim primjerenim sredstvima.
3. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost međunarodnim standardima koje je uspostavila Radna skupina za financijsko djelovanje („FATF”) radi borbe protiv financiranja terorizma.
4. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost suradnji kako bi pružile potporu u izgradnji kapaciteta za borbu protiv terorizma drugim državama kojima su potrebni resursi i stručna znanja za sprečavanje terorističkog djelovanja i odgovaranje na njega, među ostalim u kontekstu Globalnog foruma za borbu protiv terorizma (GCTF).

GLAVA III.

SURADNJA U PODRUČJU GLOBALNOG RAZVOJA I HUMANITARNE POMOĆI

ČLANAK 12.

Razvoj

1. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost podupiranju održivog razvoja u zemljama u razvoju kako bi se smanjilo siromaštvo i pridonijelo sigurnijem, pravičnijem i naprednijem svijetu.
2. Stranke prepoznaju vrijednost suradnje radi osiguravanja većeg učinka, dosega i utjecaja razvojnih aktivnosti, među ostalim na području Tihog oceana.
3. U tu su svrhu stranke suglasne:
 - (a) razmjenjivati mišljenja i, prema potrebi, koordinirati stajališta o razvojnim pitanjima u regionalnim i međunarodnim forumima radi promicanja uključivog i održivog rasta za ljudski razvoj; i
 - (b) razmjenjivati informacije o svojim razvojnim programima i, prema potrebi, koordinirati djelovanje u pojedinačnim zemljama radi povećanja njihova utjecaja na održiv razvoj i iskorjenjivanje siromaštva.

ČLANAK 13.

Humanitarna pomoć

Stranke ponovno potvrđuju svoju zajedničku predanost humanitarnoj pomoći te nastoje, prema potrebi, ponuditi koordinirane odgovore.

GLAVA IV.

SURADNJA U GOSPODARSKIM I TRGOVINSKIM PITANJIMA

ČLANAK 14.

Dijalog o gospodarskim, trgovinskim i investicijskim pitanjima

1. Stranke su predane dijalogu i suradnji u područjima povezanim s gospodarstvom, trgovinom i ulaganjima kako bi olakšale bilateralne trgovinske i investicijske tokove. Istodobno, prepoznajući važnost nastavljanja tih nastojanja u okviru multilateralnog trgovinskog sustava utemeljenog na pravilima, stranke potvrđuju svoju predanost suradnji u okviru Svjetske trgovinske organizacije („WTO”) s ciljem postizanja daljnje liberalizacije trgovine.
2. Stranke su suglasne promicati razmjenu informacija i dijeljenje iskustava o svojim makroekonomskim politikama i trendovima, uključujući razmjenu informacija o koordinaciji gospodarskih politika u kontekstu regionalne gospodarske suradnje i integracije.

3. Stranke održavaju sadržajni dijalog čiji je cilj promicanje trgovine robom, uključujući poljoprivredne i ostale osnovne proizvode, sirovine, gotove proizvode i proizvode velike dodane vrijednosti. Stranke prepoznaju da je transparentan pristup utemeljen na tržištu najbolji način za stvaranje okruženja pogodnog za ulaganja u proizvodnju takvih proizvoda i trgovinu njima te za poticanje njihove učinkovite raspodjele i uporabe.
4. Stranke održavaju sadržajni dijalog čiji je cilj promicanje bilateralne trgovine uslugama te razmjena informacija i iskustava o svojim nadzornim okruženjima. Stranke su ujedno suglasne pojačati suradnju s ciljem poboljšanja računovodstvenih, revizijskih, nadzornih i regulatornih sustava u području bankarstva, osiguranja i drugim dijelovima financijskog sektora.
5. Stranke potiču razvoj privlačnog i stabilnog okruženja za dvosmjerna ulaganja dijalogom čiji su ciljevi jačanje međusobnog razumijevanja i suradnje u investicijskim pitanjima, istraživanje mehanizama za olakšavanje investicijskih tokova te promicanje stabilnih, transparentnih i otvorenih pravila za ulagače.
6. Stranke se međusobno obavješćuju o razvoju bilateralne i međunarodne trgovine, aspektima drugih politika povezanim s ulaganjima i trgovinom, među ostalim o svojim politikama prema sporazumima o slobodnoj trgovini („FTA”) te pripadajućim planovima za FTA-ove i regulatornim pitanjima, koji bi mogli utjecati na bilateralnu trgovinu i ulaganja.
7. Takav dijalog i suradnja u području trgovine i ulaganja odvijaju se, među ostalim, u obliku:
 - (a) godišnjeg dijaloga o trgovinskoj politici na razini viših službenika, koji se dopunjuje ministarskim sastancima o trgovini kada to odrede stranke;

(b) godišnjeg dijaloga o trgovini poljoprivrednim proizvodima; i

(c) ostalih sektorskih razmjena kada to odrede stranke.

8. Stranke se obvezuju surađivati na osiguravanju uvjeta za pojačanu međusobnu trgovinu i ulaganja te za njihovo promicanje, među ostalim dogovaranjem novih sporazuma u pregovorima kada je to moguće.

ČLANAK 15.

Sanitarna i fitosanitarna pitanja

1. Stranke su suglasne pojačati suradnju u sanitarnim i fitosanitarnim („SPS”) pitanjima u okviru Sporazuma WTO-a o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera, Komisije za Codex Alimentarius, Svjetske organizacije za zdravlje životinja („OIE”) te odgovarajućih međunarodnih i regionalnih organizacija koje djeluju u okviru Međunarodne konvencije o zaštiti bilja („IPPC”). Cilj je te suradnje jačanje međusobnog razumijevanja mjera SPS-a druge stranke te olakšavanje trgovine između stranaka, a ta suradnja može uključivati:

(a) dijeljenje informacija;

(b) primjenu zahtjeva u pogledu uvoza na cjelokupno područje druge stranke;

- (c) provedbu provjere cjelokupnih sustava inspekcije i certifikacije tijela druge stranke ili dijela tih sustava u skladu s mjerodavnim međunarodnim normama Codexa Alimentarius, OIE-a i IPPC-a za ocjenu takvih sustava; i
- (d) priznavanje područja bez štetnika i bolesti te područja s niskom prisutnosti štetnika ili bolesti.

2. Stranke se u tu svrhu obvezuju u potpunosti iskoristiti postojeće instrumente kao što je Sporazum između Europske zajednice i Novog Zelanda o sanitarnim mjerama koje se primjenjuju u trgovini živim životinjama i proizvodima životinjskog podrijetla, potpisan u Bruxellesu 17. prosinca 1996., te surađivati u okviru odgovarajućeg bilateralnog foruma o drugim pitanjima SPS-a koja nisu obuhvaćena tim Sporazumom.

ČLANAK 16.

Dobrobit životinja

Stranke ponovno potvrđuju i važnost održavanja uzajamnog razumijevanja i suradnje u pitanjima dobrobiti životinja te će nastaviti dijeliti informacije i surađivati u okviru foruma Europske komisije i nadležnih tijela Novog Zelanda o suradnji u području dobrobiti životinja kao i blisko surađivati u okviru OIE-a u tim pitanjima.

ČLANAK 17.

Tehničke prepreke u trgovini

1. Stranke dijele mišljenje da su veća kompatibilnost normi, tehničkih propisa i postupaka ocjene sukladnosti ključni element u olakšavanju trgovine robom.
2. Stranke prepoznaju svoj zajednički interes za smanjenje tehničkih prepreke u trgovini te su suglasne u tu svrhu surađivati u okviru Sporazuma WTO-a o tehničkim preprekama u trgovini i Sporazuma o uzajamnom priznavanju ocjena sukladnosti između Europske zajednice i Novog Zelanda potpisanog u Wellingtonu 25. lipnja 1998.

ČLANAK 18.

Politika tržišnog natjecanja

Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost promicanju tržišnog natjecanja u gospodarskim aktivnostima putem svojih zakona i drugih propisa u području tržišnog natjecanja. Stranke su suglasne dijeliti informacije o politici tržišnog natjecanja i povezanim pitanjima te pojačati suradnju između svojih tijela nadležnih za tržišno natjecanje.

ČLANAK 19.

Javna nabava

1. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost otvorenim i transparentnim okvirima javne nabave kojima se, u skladu s međunarodnim obvezama stranaka, promiču vrijednost za novac, konkurentna tržišta i nediskriminirajuće prakse nabave te se tako jača trgovina između stranaka.
2. Stranke su suglasne dodatno pojačati svoja savjetovanja, suradnju te razmjenu iskustava i najboljih praksi u području javne nabave kada je riječ o pitanjima od obostranog interesa, među ostalim o njihovim regulatornim okvirima.
3. Stranke su suglasne istraživati načine za dodatno promicanje međusobnog pristupa svojim tržištima javne nabave te razmjenjivati mišljenja o mjerama i praksama koje bi mogle negativno utjecati na njihovu trgovinu u okviru javne nabave.

ČLANAK 20.

Sirovine

1. Stranke će unaprijediti suradnju u pitanjima koja se odnose na sirovine putem bilateralnog dijaloga ili u okviru odgovarajućih plurilateralnih foruma ili međunarodnih institucija na zahtjev bilo koje od stranaka. Ta je suradnja osobito usmjerena na uklanjanje prepreka u trgovini sirovinama, jačanje globalnog okvira za trgovinu sirovinama utemeljenog na pravilima te promicanje transparentnosti na globalnim tržištima sirovina.

2. Teme za suradnju mogu uključivati, među ostalim:
 - (a) pitanja ponude i potražnje, pitanja bilateralne trgovine i ulaganja kao i pitanja od interesa koja proizlaze iz međunarodne trgovine;
 - (b) carinske i necarinske prepreke za sirovinsku robu, povezane usluge i ulaganja;
 - (c) odgovarajuće regulatorne okvire stranaka; i
 - (d) najbolje prakse u odnosu na održivi razvoj rudarske industrije, uključujući politiku o mineralima, prostorno planiranje i postupke izdavanja dozvola.

ČLANAK 21.

Intelektualno vlasništvo

1. Stranke ponovno potvrđuju važnost svojih prava i obveza u odnosu na prava intelektualnog vlasništva, uključujući autorsko pravo i srodna prava, žigove, oznake zemljopisnog podrijetla, dizajne i patente te njihovo izvršavanje u skladu s najvišim međunarodnim standardima kojih se stranke pridržavaju.
2. Stranke su suglasne razmjenjivati informacije i dijeliti iskustva o pitanjima intelektualnog vlasništva, uključujući:
 - (a) ostvarivanje, promicanje, širenje, racionalizaciju, usklađivanje, zaštitu i djelotvornu provedbu prava intelektualnog vlasništva i upravljanje njima;

- (b) sprečavanje povreda prava intelektualnog vlasništva;
 - (c) borbu protiv krivotvorenja i piratstva s pomoću odgovarajućih oblika suradnje; i
 - (d) funkcioniranje tijela zaduženih za zaštitu i izvršavanje prava intelektualnog vlasništva.
3. Stranke su suglasne razmjenjivati informacije i promicati dijalog o zaštiti genetskih resursa, tradicionalnog znanja i folkloru.

ČLANAK 22.

Carina

1. Stranke jačaju suradnju u carinskim pitanjima, uključujući olakšavanje trgovine, s ciljem daljnjeg pojednostavnjivanja i usklađivanja carinskih postupaka i promicanja zajedničkog djelovanja u kontekstu odgovarajućih međunarodnih inicijativa.
2. Ne dovodeći u pitanje druge oblike suradnje predviđene ovim Sporazumom, stranke razmatraju mogućnost sklapanja instrumenata o carinskoj suradnji i uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima.

ČLANAK 23.

Suradnja u poreznim pitanjima

1. S ciljem jačanja i razvoja gospodarskih aktivnosti, uzimajući pritom u obzir potrebu za razvojem odgovarajućega regulatornog okvira, stranke priznaju i obvezuju se provoditi načela dobrog upravljanja u području poreza, tj. transparentnost, razmjenu informacija i pošteno tržišno natjecanje u području poreza.
2. U tu svrhu stranke će u skladu sa svojim nadležnostima raditi na poboljšanju međunarodne suradnje u području poreza, olakšavanju naplate zakonitih poreznih prihoda i razvoju mjera za djelotvornu provedbu načela dobrog upravljanja iz stavka 1.

ČLANAK 24.

Transparentnost

Stranke prepoznaju važnost transparentnosti i pravičnog postupka u primjeni svojih zakona i drugih propisa povezanih s trgovinom te u tu svrhu ponovno potvrđuju svoje obveze kako su utvrđene u sporazumima WTO-a, uključujući članak X. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. i članak III. Općeg sporazuma o trgovini uslugama.

ČLANAK 25.

Trgovina i održivi razvoj

1. Stranke prepoznaju doprinos cilju održivog razvoja koji se može ostvariti promicanjem politika u području trgovine, okoliša i rada koje se uzajamno podupiru te ponovno potvrđuju svoju predanost promicanju globalne i bilateralne trgovine i ulaganja na način kojim se pridonosi ostvarivanju tog cilja.
2. Stranke priznaju pravo svake stranke na uspostavu vlastitih razina domaće zaštite okoliša i rada te na donošenje ili izmjenu vlastitih odgovarajućih zakona i politika u skladu sa svojim obvezama koje su preuzele prema međunarodno priznatim standardima i sporazumima.
3. Stranke prepoznaju da je neprimjereno poticati trgovinu ili ulaganja snižavanjem ili nuđenjem snižavanja razina zaštite zajamčenih u domaćim zakonodavstvima o okolišu ili radu. Stranke prepoznaju da je također neprimjereno koristiti se zakonima, politikama i praksama iz područja okoliša ili rada u svrhu protekcionizma u trgovini.
4. Stranke razmjenjuju informacije i dijele iskustva o svojim djelovanjima radi promicanja usklađenosti i uzajamne potpore među trgovinskim, društvenim i ekološkim ciljevima, među ostalim u područjima kao što su društveno odgovorno poslovanje, dobra i usluge u području okoliša, klimatski prihvatljivi proizvodi i tehnologije te sustavi osiguranja održivosti, kao i o drugim aspektima navedenima u glavi VIII., te jačaju dijalog i suradnju u pitanjima održivog razvoja koja se mogu pojaviti u kontekstu trgovinskih odnosa.

ČLANAK 26.

Dijalog s civilnim društvom

Stranke potiču dijalog između vladinih i nevladinih organizacija kao što su sindikati, poslodavci, udruženja poduzeća te gospodarske i industrijske komore s ciljem promicanja trgovine i ulaganja u područjima od obostranog interesa.

ČLANAK 27.

Poslovna suradnja

Stranke potiču snažnije veze među poduzećima te jačaju veze između vlada i poduzeća putem aktivnosti koje uključuju poduzeća, među ostalim u okviru Azijsko-europskog sastanka („ASEM”).

Ta je suradnja osobito usmjerena na poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća.

ČLANAK 28.

Turizam

Prepoznavajući vrijednost turizma u produbljivanju međusobnog razumijevanja i uvažavanja između narodâ Unije i Novog Zelanda te gospodarske koristi koje proizlaze iz rasta turizma, stranke su suglasne surađivati s ciljem porasta turizma u oba smjera između Unije i Novog Zelanda.

GLAVA V.

SURADNJA U PODRUČJU PRAVDE, SLOBODE I SIGURNOSTI

ČLANAK 29.

Pravna suradnja

1. Stranke su suglasne razvijati suradnju u građanskim i trgovačkim stvarima, posebno u pogledu dogovaranja u pregovorima multilateralnih konvencija o pravosudnoj suradnji u građanskim stvarima kao i u pogledu ratifikacije i provedbe tih konvencija, a posebno konvencija Haške konferencije o međunarodnom privatnom pravu u području međunarodne pravne suradnje i parničnih sporova te zaštite djece.

2. U pogledu pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, stranke nastavljaju s pružanjem uzajamne pravne pomoći u skladu s odgovarajućim međunarodnim instrumentima.

To može uključivati, prema potrebi, pristup odgovarajućim instrumentima UN-a i njihovu provedbu. To također, prema potrebi može uključivati potporu odgovarajućim instrumentima Vijeća Europe i suradnju između odgovarajućih novozelandskih tijela i Eurojusta.

ČLANAK 30.

Suradnja u području izvršavanja zakonodavstva

Stranke su suglasne surađivati na razini tijela, agencija i službi za izvršavanje zakonodavstva te pridonositi zaustavljanju i otklanjanju transnacionalnih kriminalnih i terorističkih prijetnji koje su zajedničke strankama. Suradnja među tijelima, agencijama i službama za izvršavanje zakonodavstva može biti u obliku uzajamne pomoći u istragama, dijeljenja istražnih tehnika, zajedničkog obrazovanja i osposobljavanja osoblja tijela, agencija i službi za izvršavanje zakonodavstva te bilo koje druge vrste zajedničkih aktivnosti i pomoći koje zajednički odrede stranke.

ČLANAK 31.

Borba protiv organiziranog kriminala i korupcije

1. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost suradnji u području sprečavanja i borbe protiv transnacionalnog organiziranog, gospodarskog i financijskog kriminala, korupcije, krivotvorenja i nezakonitih transakcija time što u potpunosti poštuju svoje postojeće uzajamne međunarodne obveze u tom području, uključujući obveze u pogledu djelotvorne suradnje u oduzimanju imovine ili sredstava koji proizlaze iz koruptivnih djela.
2. Stranke promiču provedbu Konvencije UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminala donesene 15. studenoga 2000.
3. Stranke također promiču provedbu Konvencije UN-a protiv korupcije donesene 31. listopada 2002., uzimajući u obzir načela transparentnosti i sudjelovanja civilnog društva.

ČLANAK 32.

Borba protiv nedopuštenih droga

1. Stranke u okviru svojih ovlasti i nadležnosti surađuju kako bi osigurale uravnotežen i integriran pristup pitanjima u vezi s drogama.

2. Stranke surađuju s ciljem razbijanja transnacionalnih kriminalnih mreža uključenih u trgovinu drogama, među ostalim, razmjenom informacija, osposobljavanjem ili dijeljenjem najboljih praksi, uključujući posebne istražne tehnike. Poduzima se poseban napor kako bi se spriječilo prodiranje kriminalaca u zakonito gospodarstvo.

ČLANAK 33.

Borba protiv kiberkriminaliteta

1. Stranke jačaju suradnju s ciljem sprečavanja i suzbijanja kriminaliteta u području visoke tehnologije, kiberkriminaliteta i elektroničkog kriminaliteta te širenja nezakonitih sadržaja internetom, uključujući terorističke sadržaje i materijale o spolnom zlostavljanju djece, razmjenom informacija i praktičnih iskustava u skladu sa svojim nacionalnom zakonodavstvom i međunarodnim obvezama u području ljudskih prava.
2. Stranke razmjenjuju informacije u područjima obrazovanja i osposobljavanja istražitelja kiberkriminaliteta, istraživanja kiberkriminaliteta i digitalne forenzične znanosti.

ČLANAK 34.

Borba protiv pranja novca i financiranja terorizma

1. Stranke ponovno potvrđuju potrebu za suradnjom u sprečavanju uporabe njihovih financijskih sustava za pranje prihoda od svih kriminalnih aktivnosti, uključujući trgovinu drogama i korupciju, te u borbi protiv financiranja terorizma. Ta suradnja proteže se na oduzimanje imovine ili sredstava koji proizlaze iz kriminalnih aktivnosti.

2. Stranke razmjenjuju relevantne informacije u okviru svojih zakonodavstava i primjenjuju odgovarajuće mjere za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma u skladu sa standardima koje su donijela mjerodavna međunarodna tijela koja djeluju u tom području, kao što je FATF.

ČLANAK 35.

Migracije i azil

1. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost suradnji i razmjeni mišljenja u područjima migracija, uključujući nezakonitu imigraciju, trgovanja ljudima, azila, integracije, mobilnosti i razvoja radne snage, viza, sigurnosti isprava, biometrijskih podataka i upravljanja granicama.

2. Stranke su suglasne surađivati kako bi spriječile i kontrolirale nezakonite imigracije. U tu svrhu:

- (a) Novi Zeland ponovno prihvaća sve svoje državljane koji se nezakonito nalaze na državnom području neke države članice na njezin zahtjev i bez daljnjih formalnosti; i
- (b) svaka država članica ponovno prihvaća sve svoje državljane koji se nezakonito nalaze na državnom području Novog Zelanda na njegov zahtjev i bez daljnjih formalnosti.

U skladu sa svojim međunarodnim obvezama, uključujući obveze u okviru Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu potpisane 7. prosinca 1944., države članice i Novi Zeland svojim će državljanima izdati odgovarajuće identifikacijske isprave za takve potrebe.

3. Stranke će, na zahtjev bilo koje od stranaka, ispitati mogućnost sklapanja sporazuma o ponovnom prihvatu između Novog Zelanda i Unije u skladu s člankom 52. stavkom 1. ovog Sporazuma. U tom će se sporazumu o ponovnom prihvatu razmotriti odgovarajući mehanizmi za državljane trećih zemalja i osobe bez državljanstva.

ČLANAK 36.

Konzularna zaštita

1. Novi Zeland suglasan je da diplomatska i konzularna tijela svih država članica zastupljenih u Novom Zelandu mogu pružati konzularnu zaštitu u Novom Zelandu u ime drugih država članica koje nemaju dostupno stalno predstavništvo u Novom Zelandu.
2. Unija i države članice suglasne su da diplomatska i konzularna tijela Novog Zelanda mogu pružati konzularnu zaštitu u ime treće zemlje i da te treće zemlje mogu pružati konzularnu zaštitu u ime Novog Zelanda u Uniji u mjestima u kojima Novi Zeland ili dotična treća zemlja nema dostupno stalno predstavništvo.
3. Stavci 1. i 2. imaju za cilj ukinuti sve zahtjeve u vezi s obavješćivanjem ili pristankom koji bi se inače mogli primjenjivati.
4. Stranke su suglasne olakšati dijalog o konzularnim poslovima između svojih nadležnih tijela.

ČLANAK 37.

Zaštita osobnih podataka

1. Stranke su suglasne surađivati s ciljem unapređivanja svojeg odnosa nakon odluke Europske komisije o odgovarajućoj zaštiti osobnih podataka od strane Novog Zelanda i osiguravanja visoke razine zaštite osobnih podataka u skladu s odgovarajućim međunarodnim instrumentima i standardima, uključujući Smjernice o zaštiti privatnosti i prekograničnim tokovima osobnih podataka Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj („OECD”).
2. Takva suradnja može, među ostalim, uključivati razmjenu informacija i stručnog znanja. Može uključivati i suradnju među regulatornim pandanima u tijelima kao što su Radna skupina OECD-a za sigurnost i privatnost u digitalnom gospodarstvu (*OECD's Working Party on Security and Privacy in the Digital Economy*) te Globalna mreža za uspostavu privatnosti (*Global Privacy Enforcement Network*).

GLAVA VI.

SURADNJA U PODRUČJIMA ISTRAŽIVANJA, INOVACIJA I INFORMACIJSKOG DRUŠTVA

ČLANAK 38.

Istraživanje i inovacije

1. Stranke su suglasne jačati svoju suradnju u područjima istraživanja i inovacija.

2. Stranke potiču, razvijaju i olakšavaju aktivnosti suradnje u područjima istraživanja i inovacija u miroljubive svrhe u potporu Sporazumu o znanstvenoj i tehnološkoj suradnji između Europske zajednice i vlade Novog Zelanda potpisanom u Bruxellesu 16. srpnja 2008. ili kao dopunu tom Sporazumu.

ČLANAK 39.

Informacijsko društvo

1. Prepoznajući da su informacijske i komunikacijske tehnologije ključni elementi suvremenog života i od presudne važnosti za gospodarski i socijalni razvoj, stranke su suglasne razmjenjivati mišljenja o svojim politikama u tom području.

2. Suradnja u tom području može biti usmjerena, među ostalim, na:

- (a) razmjenu mišljenja o različitim aspektima informacijskog društva, posebno o uvođenju brzih širokopolasnih mreža, politikama i propisima o elektroničkoj komunikaciji, uključujući univerzalne usluge, licenciranje i opća ovlaštenja, zaštitu privatnosti i osobnih podataka, e-upravu i otvorenu upravu, internetsku sigurnost te neovisnost i učinkovitost regulatornih tijela;
- (b) međusobnu povezanost i međudjelovanje istraživačkih mreža te računalnu i znanstvenu podatkovnu infrastrukturu i usluge, među ostalim u regionalnom kontekstu;

- (c) standardizaciju, certifikaciju i širenje novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija;
- (d) aspekte sigurnosti, povjerenja i privatnosti informacijskih i komunikacijskih tehnologija i usluga, uključujući promicanje *online* sigurnosti, borbu protiv zlouporabe informacijske tehnologije i sve oblike elektroničkih medija te razmjenu informacija; i
- (e) razmjenu mišljenja o mjerama za rješavanje pitanja troškova međunarodnog roaminga u mobilnim telefonskim mrežama.

GLAVA VII.

SURADNJA U PODRUČJU OBRAZOVANJA, KULTURE

I NEPOSREDNIH MEĐULJUDSKIH KONTAKATA

ČLANAK 40.

Obrazovanje i osposobljavanje

1. Stranke priznaju ključni doprinos obrazovanja i osposobljavanja stvaranju kvalitetnih radnih mjesta i održivom rastu gospodarstava utemeljenih na znanju, posebno odgojem i obrazovanjem građana koji su ne samo spremni informirano i djelotvorno sudjelovati u demokratskom životu, nego su također sposobni rješavati probleme i iskoristavati prilike koje im se nude u globalno povezanom svijetu 21. stoljeća. Stranke stoga prepoznaju da imaju zajednički interes za suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja.

2. U skladu sa svojim zajedničkim interesima i ciljevima svojih politika o obrazovanju stranke se obvezuju zajednički podupirati odgovarajuće aktivnosti suradnje u području obrazovanja i osposobljavanja. Ta suradnja odnosit će se na sve sektore obrazovanja i može uključivati:

- (a) suradnju u području mobilnosti pojedinaca u svrhu učenja promicanjem i olakšavanjem razmjene studenata, istraživača, akademskog i administrativnog osoblja u ustanovama tercijarnog obrazovanja te nastavnika;
- (b) zajedničke projekte suradnje između ustanova za obrazovanje i osposobljavanje u Uniji i Novom Zelandu s ciljem promicanja razvoja kurikuluma, zajedničkih studijskih programa i diploma te mobilnosti osoblja i studenata;
- (c) institucionalnu suradnju, poveznice i partnerstva s ciljem jačanja obrazovnog elementa trokuta znanja te promicanja razmjene iskustava i znanja; i
- (d) podršku reformi politike u obliku studija, konferencija, seminara, radnih skupina, vježbi utvrđivanja mjerila te razmjene informacija i dobre prakse, posebno u pogledu bolonjskog i kopenhaškog procesa te postojećih alata i načela kojima se povećavaju transparentnost i inovacije u području obrazovanja.

ČLANAK 41.

Kulturna, audiovizualna i medijska suradnja

1. Stranke su suglasne promicati bliskiju suradnju u kulturnom i kreativnom sektoru kako bi poboljšale, među ostalim, uzajamno razumijevanje i poznavanje svojih kultura.

2. Stranke nastoje poduzeti odgovarajuće mjere radi promicanja kulturne razmjene i provedbe zajedničkih inicijativa u različitim područjima kulture koristeći se dostupnim instrumentima i okvirima suradnje.
3. Stranke nastoje poticati mobilnost kulturnih djelatnika, umjetničkih djela i drugih kulturnih dobara između Novog Zelanda i Europske unije i njezinih država članica.
4. Stranke su suglasne putem političkog dijaloga ispitati niz načina na koji se kulturna dobra smještena izvan svojih zemalja podrijetla mogu učiniti dostupnima zajednicama iz kojih ta dobra potječu.
5. Stranke potiču međukulturni dijalog između organizacija civilnog društva kao i pojedinaca iz obiju stranaka.
6. Stranke su suglasne surađivati, osobito putem političkog dijaloga, u odgovarajućim međunarodnim forumima, a posebno u okviru Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO), s ciljem ostvarivanja zajedničkih ciljeva i promicanja kulturne raznolikosti, među ostalim provedbom Konvencije UNESCO-a o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja.
7. Stranke potiču, podupiru i olakšavaju razmjene, suradnju i dijalog između institucija i stručnjaka u područjima audiovizualnih djelatnosti i medija.

ČLANAK 42.

Neposredni međuljudski kontakti

Prepoznajući vrijednost neposrednih međuljudskih kontakata i njihov doprinos boljem razumijevanju između Unije i Novog Zelanda stranke su suglasne prema potrebi poticati, jačati i produbljivati takve kontakte. Takvi kontakti mogu uključivati razmjenu službenika i kratkoročna pripravništva za studente poslijediplomskih studija.

GLAVA VIII.

SURADNJA U PODRUČJU ODRŽIVOG RAZVOJA, ENERGETIKE I PROMETA

ČLANAK 43.

Okoliš i prirodni resursi

1. Stranke su suglasne surađivati u pitanjima okoliša, uključujući održivo upravljanje prirodnim resursima. Cilj je takve suradnje promicanje zaštite okoliša i uključivanje pitanja okoliša u odgovarajuće sektore suradnje, među ostalim u međunarodnom i regionalnom kontekstu.

2. Stranke su suglasne da se suradnja može odvijati u obliku dijaloga, radionica, seminara, konferencija, zajedničkih programa i projekata, dijeljenja informacija kao što su najbolje prakse te razmjene stručnjaka, među ostalim na bilateralnoj ili multilateralnoj razini. Teme i ciljevi suradnje utvrđuju se zajednički na zahtjev bilo koje od stranaka.

ČLANAK 44.

Unapređenje i regulacija zdravstva te zaštita zdravlja

1. Stranke su suglasne pojačati suradnju u području zdravstva, među ostalim u kontekstu globalizacije i demografskih promjena. Poduzimaju se napor radi promicanja suradnje i razmjene informacija i iskustava o:

- (a) zaštiti zdravlja;
- (b) nadzoru zaraznih bolesti (kao što su gripa i izbijanja akutnih bolesti) i drugim aktivnostima u području primjene Međunarodnih zdravstvenih propisa (2005.), uključujući mjere pripravnosti za ozbiljne prekogranične prijetnje, posebno planiranje pripravnosti i procjenu rizika;
- (c) suradnji u pogledu standarda te ocjene sukladnosti radi upravljanja regulacijom i rizikom povezanim s proizvodima (uključujući farmaceutske proizvode i medicinske uređaje);

- (d) pitanjima koja se odnose na provedbu Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije („WHO”) o nadzoru nad duhanom; i
 - (e) pitanjima koja se odnose na provedbu Globalnog kodeksa prakse WHO-a o međunarodnom zapošljavanju zdravstvenog osoblja.
2. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost poštovanju, promicanju i djelotvornoj provedbi, prema potrebi, međunarodno priznatih zdravstvenih praksa i standarda.
3. Oblici suradnje mogu obuhvaćati, među ostalim, posebne programe i projekte, u skladu s uzajamnim dogovorom, kao i dijalog, suradnju i inicijative o temama od zajedničkog interesa na bilateralnoj ili multilateralnoj razini.

ČLANAK 45.

Klimatske promjene

1. Stranke prepoznaju klimatske promjene kao globalno i goruće pitanje koje zahtijeva kolektivno djelovanje u skladu s općim ciljem ograničavanja porasta prosječne globalne temperature za manje od dva Celzijeva stupnja u odnosu na predindustrijsku razinu. U okviru svojih nadležnosti i ne dovodeći u pitanje rasprave u drugim forumima stranke su suglasne surađivati u područjima od zajedničkog interesa, uključujući sljedeća područja, ali ne ograničavajući se na njih:
- (a) prijelaz na gospodarstva s niskim emisijama stakleničkih plinova nacionalno primjerenim strategijama i djelovanjima ublažavanja, uključujući strategije za zeleni rast;

- (b) osmišljavanje, provedbu i funkcioniranje mehanizama koji se temelje na tržištu, a posebno sustava za trgovanje emisijama ugljika;
- (c) instrumenti financiranja javnog i privatnog sektora za djelovanje u području klime;
- (d) istraživanje, razvoj i uvođenje tehnologija s niskim emisijama stakleničkih plinova; i
- (e) praćenje emisija stakleničkih plinova i analiza njihovih učinaka, uključujući razvoj i provedbu strategija prilagodbe prema potrebi.

2. Obje stranke suglasne su dalje surađivati na međunarodnom napretku u ovom području, a posebno na napretku u donošenju novog međunarodnog sporazuma za razdoblje nakon 2020. u skladu s Okvirnom konvencijom UN-a o klimatskim promjenama, kao i na dopunskim zajedničkim inicijativama koje bi pomogle premošćivanju jaza u ublažavanju klimatskih promjena prije 2020.

ČLANAK 46.

Upravljanje rizicima od katastrofa i civilna zaštita

Stranke prepoznaju potrebu za upravljanjem domaćim i globalnim rizicima od prirodnih katastrofa i katastrofa uzrokovanih ljudskim djelovanjem. Stranke potvrđuju svoju zajedničku predanost poboljšanju mjera sprečavanja, ublažavanja, pripravnosti, odgovora i oporavka kako bi povećale otpornost svojih društava i infrastrukture te prema potrebi surađivale, na bilateralnoj i multilateralnoj političkoj razini, radi poboljšanja ishoda globalnog upravljanja rizicima od katastrofa.

ČLANAK 47.

Energetika

Stranke prepoznaju važnost energetskeg sektora i ulogu energetskeg tržišta koje dobro funkcionira. Stranke priznaju važnost energije za održiv razvoj i gospodarski rast te njezin doprinos postizanju međunarodno usuglašenih razvojnih ciljeva, kao i važnost suradnje radi suočavanja s globalnim ekološkim izazovima, a posebno klimatskim promjenama. Stranke nastoje, u okviru svojih nadležnosti, pojačati suradnju u ovom području s ciljem:

- (a) razvoja politika za povećanje energetske sigurnosti;
- (b) promicanja globalne trgovine energijom i ulaganja u području energetike;
- (c) poboljšanja konkurentnosti;
- (d) poboljšanja funkcioniranja globalnih energetskeg tržišta;
- (e) razmjene informacija i iskustava u politici u okviru postojećih multilateralnih energetskeg foruma;
- (f) promicanja uporabe obnovljivih izvora energije kao i razvoja i primjene čistih, raznovrsnih i održivih energetskeg tehnologija, uključujući energetske tehnologije povezane s obnovljivim izvorima energije i niskim emisijama;
- (g) postizanja racionalne uporabe energije uz doprinose i od dobavljača i od potrošača promicanjem energetske učinkovitosti u proizvodnji, prijevozu, distribuciji i krajnjoj uporabi energije;

- (h) provedbe svojih međunarodnih obveza u pogledu racionalizacije i postupnog ukidanja, u srednjem roku, neučinkovitih subvencija za fosilna goriva kojima se potiče rasipna potrošnja;
i
- (i) razmjene najboljih praksi u istraživanju i proizvodnji energije.

ČLANAK 48.

Promet

1. Stranke surađuju u svim odgovarajućim područjima prometne politike, uključujući integriranu prometnu politiku, s ciljem poboljšanja kretanja robe i putnika, promicanja sigurnosti i zaštite u pomorskom i zračnom prometu te zaštite okoliša i povećanja učinkovitosti svojih prometnih sustava.
2. Suradnja i dijalog između stranaka u ovom području trebali bi za cilj imati promicanje:
 - (a) razmjene informacija o njihovim politikama i praksama;
 - (b) jačanja odnosa između Unije i Novog Zelanda u području zračnog prometa s ciljem:
 - i. poboljšanja pristupa tržištu, mogućnosti ulaganja i liberalizacije klauzula o vlasništvu i nadzoru zrakoplovnih prijevoznika sadržanih u sporazumima o uslugama u zračnom prometu u skladu s domaćim politikama;

- ii. širenja i produblivanja regulatorne suradnje u području sigurnosti zračnog prometa te gospodarskih propisa o industriji zračnog prometa; i
 - iii. podupiranja regulatorne usklađenosti i uklanjanja prepreka za poslovanje kao i suradnje u upravljanju zračnim prometom;
- (c) ciljeva neograničenog pristupa međunarodnim tržištima pomorskog prometa i trgovini na temelju poštenog tržišnog natjecanja na komercijalnoj osnovi i
- (d) uzajamnog priznavanja vozačkih dozvola za kopnena motorna vozila.

ČLANAK 49.

Poljoprivreda, ruralni razvoj i šumarstvo

1. Stranke su suglasne poticati suradnju i dijalog u poljoprivredi, ruralnom razvoju i šumarstvu.
2. Područja u kojima bi se mogle razmotriti aktivnosti uključuju, ali nisu ograničena na, poljoprivrednu politiku, politiku ruralnog razvoja, strukturu sektora povezanih sa zemljom i oznake zemljopisnog podrijetla.
3. Stranke su suglasne surađivati, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, na održivom upravljanju šumama i povezanim politikama i propisima, uključujući mjere za borbu protiv nezakonite sječe stabala i povezane trgovine, kao i promicanje dobrog upravljanja šumama.

ČLANAK 50.

Ribarstvo i pitanja pomorstva

1. Stranke jačaju dijalog i suradnju u pitanjima od zajedničkog interesa u području ribarstva i u pitanjima pomorstva. Stranke nastoje promicati dugoročno očuvanje morskih živih resursa i održivo upravljanje njima, sprečavanje i borbu protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova („ribolov NNN”) te provedbu pristupa upravljanju koji se temelji na ekosustavu.
2. Stranke mogu surađivati i razmjenjivati informacije u pogledu očuvanja morskih živih resursa putem regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom („RFMO-i”) i multilateralnih foruma (UN, Organizacija Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu). Posebno, stranke surađuju kako bi:
 - (a) osigurale, djelotvornim upravljanjem Komisije za ribarstvo zapadnog i središnjeg Tihog oceana i na temelju najboljih dostupnih znanstvenih spoznaja, dugoročno očuvanje i održivu uporabu vrlo migratornih ribljih stokova na cijelom području njihova rasprostranjenja u zapadnom i središnjem Tihom oceanu, među ostalim potpunim priznavanjem, u skladu s odgovarajućim konvencijama UN-a i drugim međunarodnim instrumentima, posebnih zahtjeva malih otočnih država i državnih područja u razvoju te osiguravanjem transparentnog postupka donošenja odluka;
 - (b) osigurale očuvanje i racionalnu uporabu morskih živih resursa u području nadležnosti Komisije za očuvanje antarktičkih morskih živih resursa, uključujući nastojanja da se suzbiju aktivnosti ribolova NNN na području na koje se primjenjuje Konvencija o očuvanju antarktičkih morskih živih resursa;

- (c) osigurale donošenje i provedbu djelotvornih mjera očuvanja stokova i upravljanja njima u području nadležnosti RFMO-a za južni Tih ocean; i
 - (d) olakšale pristupanje RFMO-ima u kojima je jedna stranka članica, a druga pristupnica.
3. Stranke surađuju radi promicanja integriranog pristupa pitanjima pomorstva na međunarodnoj razini.
4. Stranke održavaju redovne dvogodišnje dijaloge na razini viših službenika kako bi ojačale dijalog i suradnju te kako bi razmjenile informacije i iskustava o ribarstvenoj politici i pitanjima pomorstva.

ČLANAK 51.

Zapošljavanje i socijalna pitanja

1. Stranke su suglasne pojačati suradnju u području zapošljavanja i socijalnih pitanja, među ostalim u kontekstu socijalne dimenzije globalizacije i demografskih promjena. Poduzimaju se naponi radi promicanja suradnje i razmjene informacija i iskustva u pogledu zapošljavanja i pitanja povezanih s radom. Područja suradnje mogu uključivati politike zapošljavanja, radno pravo, rodna pitanja, nediskriminaciju pri zapošljavanju, socijalnu uključenost, socijalnu sigurnost i politike socijalne zaštite, odnose između poslodavaca i radnika, socijalni dijalog, cjeloživotni razvoj vještina, zapošljavanje mladih, zdravlje i sigurnost na radnome mjestu, društveno odgovorno poslovanje i dostojanstven rad.

2. Stranke ponovno potvrđuju potrebu podržavanja procesa globalizacije koji je koristan za sve te promicanja potpunog i produktivnog zapošljavanja i dostojanstvenog rada kao ključnih elemenata održivog razvoja i smanjenja siromaštva. U tom kontekstu stranke podsjećaju na Deklaraciju Međunarodne organizacije rada („ILO”) o socijalnoj pravdi za pravednu globalizaciju.

3. Stranke ponovno potvrđuju svoju predanost poštovanju, promicanju i djelotvornoj provedbi međunarodno priznatih radnih načela i prava, kako su utvrđena posebice u Deklaraciji ILO-a o temeljnim načelima i pravima na radu.

4. Oblici suradnje mogu, među ostalim, obuhvaćati posebne programe i projekte, u skladu s uzajamnim dogovorom, kao i dijalog, suradnju i inicijative o temama od zajedničkog interesa na bilateralnoj ili multilateralnoj razini.

GLAVA IX.

INSTITUCIONALNI OKVIR

ČLANAK 52.

Drugi sporazumi ili dogovori

1. Stranke mogu nadopuniti ovaj Sporazum sklapanjem posebnih sporazuma ili dogovora u bilo kojem području suradnje koje je u okviru njegova područja primjene. Takvi posebni sporazumi i dogovori sklopljeni nakon potpisivanja ovog Sporazuma sastavni su dio ukupnih bilateralnih odnosa kako su uređeni ovim Sporazumom i dio su zajedničkog institucionalnog okvira. Postojeći sporazumi i dogovori između stranaka ne čine dio zajedničkog institucionalnog okvira.

2. Nijedna odredba ovog Sporazuma ne utječe na tumačenje ili primjenu niti se njome ne dovodi u pitanje tumačenje ili primjena drugih sporazuma između stranaka, uključujući one iz stavka 1. Posebno, odredbe ovog Sporazuma ni na koji način ne zamjenjuju niti ne utječu na odredbe o rješavanju sporova ili odredbe o otkazivanju iz drugih sporazuma između stranaka.

ČLANAK 53.

Zajednički odbor

1. Stranke osnivaju Zajednički odbor koji se sastoji od predstavnika stranaka.
2. U okviru Zajedničkog odbora održavaju se savjetovanja radi olakšavanja provedbe i unapređivanja općih ciljeva ovog Sporazuma kao i očuvanja sveukupne usklađenosti u odnosima između Unije i Novog Zelanda.
3. Funkcije su Zajedničkog odbora:
 - (a) promicanje djelotvorne provedbe ovog Sporazuma;
 - (b) praćenje razvoja sveobuhvatnog odnosa između stranaka;
 - (c) traženje, prema potrebi, informacija od odbora ili drugih tijela osnovanih na temelju drugih posebnih sporazuma između stranaka koji čine zajednički institucionalni okvir u skladu s člankom 52. stavkom 1. te razmatranje svih izvješća koja oni podnesu;

- (d) razmjena mišljenja i davanje prijedloga o svim pitanjima od zajedničkog interesa, među ostalim o budućim djelovanjima i dostupnim sredstvima za njihovu provedbu;
- (e) utvrđivanje prioriteta povezanih s ciljevima ovog Sporazuma;
- (f) traženje primjerenih metoda za sprečavanje problema koji mogu nastati u područjima obuhvaćenima ovim Sporazumom;
- (g) nastojanje da se riješe svi sporovi nastali u primjeni ili tumačenju ovog Sporazuma;
- (h) proučavanje informacija koje je stranka dostavila u skladu s člankom 54.; i
- (i) davanje preporuka i donošenje odluka, prema potrebi, za provedbu posebnih aspekata ovog Sporazuma.

4. Zajednički odbor djeluje na temelju konsenzusa. Zajednički odbor donosi svoj poslovnik. Može osnivati pododbore i radne skupine koji se bave posebnim pitanjima.

5. Zajednički odbor obično se sastaje jednom godišnje, naizmjenično u Uniji i Novom Zelandu, osim ako obje stranke odluče drukčije. Posebni sastanci Zajedničkog odbora održavaju se na zahtjev bilo koje od stranaka. Zajedničkim odborom supredsjedaju obje stranke. Odbor se obično sastaje na razini viših službenika.

ČLANAK 54.

Načini provedbe i rješavanje sporova

1. Stranke poduzimaju sve opće ili posebne mjere koje su potrebne za ispunjavanje njihovih obveza iz ovog Sporazuma.
2. Ne dovodeći u pitanje postupak opisan u stavcima od 3. do 8. ovog članka, svaki spor povezan s tumačenjem ili primjenom ovog Sporazuma rješava se isključivo savjetovanjem između stranaka u okviru Zajedničkog odbora. Stranke s ciljem rješavanja spora Zajedničkom odboru dostavljaju sve relevantne informacije potrebne za temeljito ispitivanje predmeta.
3. Ponovno potvrđujući svoju snažnu i zajedničku predanost ljudskim pravima i neširenju oružja, stranke su suglasne da ako bilo koja stranka smatra da je druga stranka počinila osobito tešku i znatnu povredu bilo koje od obveza koje su u članku 2. stavku 1. i članku 8. stavku 1. opisane kao ključni elementi, i koja predstavlja prijetnju međunarodnom miru i sigurnosti te stoga zahtijeva hitnu reakciju, ta stranka odmah obavješćuje drugu stranku o toj činjenici i odgovarajućoj(-im) mjeri(-ama) koju(-e) namjerava poduzeti u skladu s ovim Sporazumom. Stranka koja je dostavila obavijest obavješćuje Zajednički odbor o potrebi za održavanjem hitnog savjetovanja o tom predmetu.
4. Osim toga, osobito teška i znatna povreda ključnih elemenata mogla bi poslužiti kao osnova za odgovarajuće mjere na temelju zajedničkog institucionalnog okvira iz članka 52. stavka 1.

5. Zajednički odbor forum je za dijalog i stranke poduzimaju sve što je u njihovoj moći kako bi pronašle mirno rješenje u malo vjerojatnom slučaju nastanka situacije opisane u stavku 3. Ako Zajednički odbor ne može pronaći obostrano prihvatljivo rješenje u roku od 15 dana od početka savjetovanja te najkasnije 30 dana od datuma obavijesti iz stavka 3., predmet se upućuje na savjetovanje na ministarskoj razini, koje se održava u dodatnom razdoblju od najviše 15 dana.

6. Ako se obostrano prihvatljivo rješenje ne pronađe u roku od 15 dana od početka savjetovanja na ministarskoj razini te najkasnije 45 dana od datuma obavijesti, stranka koja je dostavila obavijest može odlučiti poduzeti odgovarajuće mjere o kojima je obavijestila u skladu sa stavkom 3. U Uniji bi za odluku o suspenziji bila potrebna jednoglasnost. U Novom Zelandu bi odluku o suspenziji trebala donijela vlada Novog Zelanda u skladu sa zakonima i drugim propisima Novog Zelanda.

7. Za potrebe ovog članka „odgovarajuće mjere” znači suspenzija, djelomična ili u cijelosti, ili otkaz ovog Sporazuma ili, ovisno o slučaju, drugog posebnog sporazuma koji je dio zajedničkog institucionalnog okvira iz članka 52. stavka 1., u skladu s odgovarajućim odredbama tog sporazuma. Odgovarajuće mjere koje je stranka poduzela radi djelomične suspenzije ovog Sporazuma primjenjuju se samo na odredbe iz glava od I. do VIII. Pri odabiru odgovarajućih mjera prednost se mora dati mjerama kojima se najmanje narušavaju odnosi između stranaka. Te mjere, koje podliježu članku 52. stavku 2., moraju biti razmjerne povredi obveza iz ovog Sporazuma i biti u skladu s međunarodnim pravom.

8. Stranke neprekidno preispituju razvoj situacije koja je dovela do mjera u skladu s ovim člankom. Stranka koja poduzima odgovarajuće mjere povlači ih čim je to opravdano te u svakom slučaju čim prestanu okolnosti koje su uzrokovale njihovu primjenu.

GLAVA X.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 55.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma pojam „stranke” znači Unija ili njezine države članice, ili Unija i njezine države članice, u skladu sa svojim nadležnostima, s jedne strane, i Novi Zeland, s druge strane.

ČLANAK 56.

Otkrivanje informacija

1. Nijednom odredbom ovog Sporazuma ne dovode se u pitanje nacionalni zakoni i drugi propisi ili akti Unije o javnom pristupu službenim dokumentima.

2. Nijedna odredba ovog Sporazuma ne tumači se u smislu da se njome od bilo koje stranke zahtijeva dostavljanje informacija za čije otkrivanje smatra da je u suprotnosti s njezinim bitnim sigurnosnim interesima.

ČLANAK 57.

Izmjena

Ovaj se Sporazum može izmijeniti pisanim sporazumom između stranaka. Takve izmjene stupaju na snagu na datum ili datume koje dogovore stranke.

ČLANAK 58.

Stupanje na snagu, trajanje i obavješćivanje

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog dana nakon datuma na koji su stranke jedna drugu obavijestile o završetku svojih pravnih postupaka potrebnih u tu svrhu.
2. Neovisno o stavku 1. Novi Zeland i Unija mogu privremeno primjenjivati odredbe ovog Sporazuma koje su zajednički odredili do njegova stupanja na snagu. Takva privremena primjena počinje tridesetog dana nakon datuma na koji su i Novi Zeland i Unija jedno drugo obavijestili o završetku svojih unutarnjih postupaka potrebnih za takvu privremenu primjenu.

3. Ovaj se Sporazum sklapa na neodređeno razdoblje. Svaka stranka može u pisanom obliku obavijestiti drugu stranku o svojoj namjeri otkazivanja ovog Sporazuma. Otkaz počinje proizvoditi učinke šest mjeseci nakon datuma obavijesti.

4. Obavijesti u skladu s ovim člankom šalju se Glavnom tajništvu Vijeća Europske unije i Ministarstvu vanjskih poslova i trgovine Novog Zelanda.

ČLANAK 59.

Teritorijalna primjena

Ovaj se Sporazum primjenjuje, s jedne strane, na područja na kojima se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije te pod uvjetima utvrđenima u tim Ugovorima i, s druge strane, na državno područje Novog Zelanda, uz iznimku Tokelaua.

ČLANAK 60.

Vjerodostojni tekstovi

Ovaj je Sporazum sastavljen u po dva primjerka na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom i talijanskom jeziku, pri čemu je svaki tekst jednako vjerodostojan. U slučaju razlika između tekstova ovog Sporazuma stranke upućuju to pitanje Zajedničkom odboru.